En tot hi ha bellesa.

Manuel Ibáñez Escofet
PERIODISTA

Josep Pla era un enamorat del paisatge, però sobretot del paisatge en què havia intervingut l'home. Sabia descriure com ningú els matisos del verd de primer terme i les muntanyes, tocades d'un punt de morat, al fons. Coneixia els tons canviants entre els dos crepuscles i les transformacions que produïen el sol i les pluges. Hi havia, en les seves descripcions, moltes hores de contemplació i de dedicació amorosa.

Ell mateix explica com s'exercitava a descriure un paisatge o una planta humil, com els pintors que repeteixen el motiu i hi insisteixen fins a trobar-hi la semblança i la dimensió creadora.

He dit abans que Pla estimava el paisatge retocat per l'home, integrat a la civilització, humanitzat fins a fer-se obedient a la voluntat d'ordre i d'aprofitament. Els paisatges en què intervenia l'home eren per a l'escriptor de Palafrugell aquells que pertanyien a l'economia agrària, és a dir a la terra dels pagesos a la qual Josep Pla se sentia tan unit.

Però no era exclusivament adorador de l'agricultura. Per a ell, el que ennoblia aquella terra silvestre, aquells paratges bells però esquerps i improductius, era el treball de l'home. I aquí hi cabia tot. Jo he vist Pla engrescat davant de les obres públiques fetes amb intenció i intel·ligència i era, molt sovint, desvetllador de consciències i d'esperits creadors. Coneixia profundament els problemes de la seva terra i n'intuïa les solucions. No era un tècnic, evidentment, però la seva vasta cultura, la seva curiositat, l'amor al país i el seu enorme sentit comú, el convertiren molt sovint en apòstol de les obres públiques necessàries.

I de la mateixa manera que sabia trobar la bellesa en la terra treballada per l'home i convertida en un bé de Déu de dons, trobava a l'obra pública, massa sovint acusada de monotonia i de mediocritat estètica, aquells encisos que van més enllà de la seva utilitat. I ara no cauré en la trampa d'exaltar l'harmonia i la serena gràcia de les obres públiques de l'antigor com els aqüeductes i l'entramat de clavegueres dels pobles amb l'empremta ibera, grega o romana que el pas del temps ha respectat. No cal capbussar-se en el món de segles molt llunyans per a veure i entendre la bellesa d'avui, en les grans preses amb què l'home domina l'aigua, o les autopistes, tan geomètricament perfectes, o la carretera de muntanya que s'enfila sempre amunt amb suau confiança, o els ponts, obres mestres dominadores de l'espai i vencedores del buit... tot això no és solament útil, sinó que també és bell.

Jo que, com Pla, tinc les arrels a l'Empordà i passo molts dies de la meva vida molt a prop de la frontera de la Jonquera, he pogut copsar la vida que hi ha a les autopistes i a les carreteres. Són com el sistema circulatori dels humans, l'entrellat de venes i artèries que comuniquen la vida i fan palpitar aquesta bomba solemne i admirable que és el cor.

Recordo molt bé el país de fronteres tancades, amb una carretera de minses ambicions que ens duia a la Jonquera, generalment deserta i opaca. La història ens ha aïllat moltes vegades i els passos fronterers eren llocs per a rebutjar i no per a acollir. Les fronteres eren hostils, malaurades i els camins que hi duien, insuficients. Fins al turisme, és clar.

I avui, que ja no som el rebuig d'Europa i que les fronteres són avui transparents i animades com un plaer en dies de Festa Major, pensem en la part que les obres públiques han tingut en aquesta aproximació, en la destrucció d'aquell aire de «blocans» que durant tants anys d'orgullosa impotència va tenir aquella línia teòrica que ja no separa, sinó que uneix. Si veiessin els centenars de camions i de cotxes que cada dia travessen el pas fronterer se'n farien creus. Sobretot si havien vist, com jo mateix, l'època desèrtica d'un aïllament no gens esplèndid.

He utilitzat la personalitat de Josep Pla per parlar d'obres públiques, perquè era una autoritat, per coneixement, per sentit pràctic i per sensibilitat artística. I a totes aquestes coses que s'han fet i es fan per moblar dignament el país els donava una nota alta. I jo també.

M.I.E. □